

ISTRADE 2022 SEKTÖRÜN NABZINI TUTTU

Enerji ticareti ve tedariki alanında ülkemizin ilk ve tek platformu olan, bu yıl altıncı kez düzenlenen **ISTRADE 2022**, 9-10 Mayıs tarihlerinde Raffles İstanbul Zorlu Center'da gerçekleştirildi. Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığı'nın himayesinde, başta EPDK olmak üzere, TOBB, ELDER, ETD, PETFORM, EÜD, ADER, PETDER, GAZBİR, TABGİS, PÜİS, TLPGD ve GAZİD gibi Türkiye'nin önde gelen sivil toplum kuruluşları tarafından desteklenen Zirve; bu yıl da yurt içi ve yurt dışından çok sayıda önemli sektör temsilcisi ve profesyonelinin ağırladı.

ISTRADE 2022 ÖZEL SAYISI

GREEN

POWER

Yenilenebilir Enerji Piyasasının Gazetesi

Yıl: 12

Sayı: 260

www.petroturk.com

ENERJİ TİCARETİNDE YENİLENEBİLİR DÖNEMİ

ISTRADE 2022 kapsamında "Enerjinin Geleceği ve Ticaret" oturumu gerçekleştirildi. SZC Kurucusu ve Yönetici Ortağı Uğur Kılıç'ın moderatörlüğünü yaptığı oturumda Aksa Elektrik Genel Müdürü Murat Kirazlı, SmartPulse Genel Müdürü Önder Akar ve Solarçatı Kurucusu Utku Korkmaz konuşmacı olarak yer aldı. Oturumda enerji ticaretinin günümüzde yenilenebilir enerji odaklı bir alan oluşturduğu vurgusu yapıldı.

5

'YENİLENEBİLİR KAYNAKLARA DAHA FAZLA YATIRIM YAPILMASI GEREKİYOR'

ISTRADE 2022'de moderatörlüğünü Entek Elektrik Üretimi A.Ş. Genel Müdürü Bilal Tuğrul Kaya'nın yaptığı 'Elektrik Piyasalarında Ticaret ve Perakende' oturumunda, EPIAŞ Genel Müdürü Ahmet Türkoğlu, ETD Başkanı Burak Kuyan ve Enerjisa Üretim Ticaret ve Enerji Çözümleri Genel Müdür Yardımcısı Yusuf İlimsever konuşmacı olarak yer aldı.

3

Muğla - Paşalılar Petrol

Ankara - Kadem Petrol

İzmir - As Mira Petrol

İzmir - Uludağ Kardeşler Petrol

İzmir - Yaman Petrol

Antalya - Kestel Yüceller Petrol

İzmir - Genceroglu Petrol

Aydın - Jappa Petrol

Antalya - Ali Şahin Petrol

Denizli - Özkanlar Petrol

Tam 10

Akaryakıt İstasyonu

Artık **Solarçatı** ile

Kendi Elektrikliğini

Üretiyor

rmistanbul.com

solarcati.com

'Yenilenebilir enerji kaynaklarına daha fazla yatırım olması gerekiyor'

ISTRAD 2022'de moderatörlüğünü Entek Elektrik Üretimi A.Ş. Genel Müdürü Bilal Tuğrul Kaya'nın yaptığı 'Elektrik Piyasalarında Ticaret ve Perakende' oturumunda, EPIAŞ Genel Müdürü Ahmet Türkoğlu, ETD Başkanı Burak Kuyan ve Enerjisa Üretim Ticaret ve Enerji Çözümleri Genel Müdür Yardımcısı Yusuf İlimsever konuşmacı olarak yer aldı.

'YÜKSEK FİYATLARIN DEVAM EDECEĞİ BEKLENTİSİ VAR'

3 tane piyasa açtık. Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığı ve Enerji Piyasası Düzenleme Kurumu da bu alanda bize destek verdi. Üç piyasamızı açtık, ancak mutlu muyuz, değiliz. Özellikle vadeli piyasalarımızda herhangi bir hareket görmüyoruz. Sadece bizde değil. Piyasa katılımcılarımızdan 1 MW da olsa işlem yapmalarını rica ediyorum. Doğal bir piyasa yapıcı olarak. Çünkü burada hiçbir fiyat müdahalesi yok. Gerçek anlamda referans oluşması, alım satım yapılması gerekiyor. Hem vadeli gaz hem de vadeli elektrik piyasamızda lütfen ikili anlaşmada yaptığımız işleri 1 MW da olsa bizde yapın. Biz burada bir ekip oluşturduk. Ciddi bir yazılım alt yapısı oluşturduk. 1 MW da olsa hepimize lazım diye düşünüyorum. Bunu da fırsat olarak buradan iletmış olayım. Bu 3 piyasadaki YEK-G yeşil sertifikalı piyasamız beklentimizin üstünde ilerliyor. Ciddi talep var. Sürekli alım satım olan bir piyasamız olur. Burada bir eksiğimiz var mı? Biraz fiyatlarımız beklentinin altında. Biz enerji borsası olarak fiyata yorum yapmamamız gerekiyor, ama hedefine ulaşması anlamında yenilenebilir enerji kaynaklarına destek olması için şu anki fiyatların üzerindeki fiyatlar daha teşvik edici olacaktır diye düşünüyorum.

Şu an ciddi anlamda fiyatlarda iniş çıkışlar yaşadığımız bir dönem. Rusya Ukrayna savaşı ile birlikte

artık bu işin uzun vadeli bir sürece yayıldığını görmeye başladık. Vadeli kontratlara baktığımızda bizdekiler göstermese de özellikle Avrupa'daki vadeli kontratlar bize daha yakın önümüzdeki iki yıl 2024 dahil olmak üzere bu yüksek fiyatların devam edeceği beklentisi var. Bu da piyasaları yoracak diye gözüküyor. Aynı şey kömür ve petrol fiyatları için de geçerli oldu. Bu yüksek artışlar kuraklıkla birlikte fiyatları tetikledi, özellikle kömür ve gaz fiyatlarının 5-10 kat gibi artması Türkiye'de de aynı zamanda kur riskinin gerçekleşmesi Türkiye'deki enerji piyasaları açısından iş yapmayı zorlaştırdı. Ben bu anlamda piyasa katılımcılarımıza da teşekkür ediyorum. Çünkü çok ciddi bir şekilde de bizim fiyatlarımız da arttı. Üreticiler kazanıyor, ama işin tüketici tarafı da var. Arada dağıtım şirketleri, tedarik şirketleri tarafı var. Bu artan fiyatlar oranında tahsilatların yapılması, oran da teminatların verilmesi gibi çok zor ve yapılması gerçekten benim de beklentilerimi aşan bir şekilde olan işler olumlu anlamda gerçekleşti ve bu yükselen fiyatlara piyasamız uyum sağladı. Ciddi bir ödeme alacak problemimiz de oluşmadı, ama tabii problemlerin tetiklediği işler de bizim gündemimizi değiştirdi.

Jeopolitik gerçekler, emtia fiyatlarındaki artışlar yöneticilerin ana gündemi oldu. Bir yandan da iklim ile ilgili taahhütlerde gevşeme oldu. Bir anda kömür santralleri, nükleer

EPIAŞ Genel Müdürü
Ahmet Türkoğlu

santralleri yeniden devreye girdi. Hayal ettiğimiz dünyadaki piyasa yapısı bir anda değişmiş oldu, ama burada kısa vadeli gündeme boğulmamak gerektiğini düşünüyorum. Mesela Türkiye'de ihtiyacımız olan nedir? Yenilenebilir enerji kaynaklarına daha fazla yatırım olması gerekiyor ve buna odaklanmamız lazım. Aslında bizim beklentimiz Rusya, Ukrayna savaşı olmasaydı yavaş yavaş fiyatların aşağı gelmesi, bunlara ihtiyaç kalmaması yönündeydi. Avrupa'da da sert bir şekilde bunların tartışılmaya başlandığı bir döneme girdik.

Bizim fiyatlarımıza bakarsak gün öncesi piyasamızda biz Avrupa'da en uygun fiyatla toptan satış fiyatı

belirleyen ülke konumundayız. EPIAŞ'ta oluşan fiyatlar Avrupa ortalamalarının altındayız, ama son 365 günün ortalaması biraz daha düşük olsa da son günlerde daha da ortalamanın arttığını görüyoruz. Özellikle Rusya'dan gaz arzının azalması, kömür fiyatının yükselmesi bu son günlerdeki artışın da temel sebebi olarak gözüküyor.

2022 için ne yapıyoruz, biraz da ondan bahsetmek istiyorum. YEK-G ile ilgili uluslararası akreditasyonu çok önemsiyoruz. Bu anlamda birtakım başvurularımız var. Bunlar gerçekleştirilirse Türk şirketlerin de bu belgeleri rahat alabileceği, dolayısıyla ödenen bedelin de artacağını düşünüyoruz.

Bir başka önemli piyasa çalışmamız, karbon piyasası. Karbon piyasası görevi kanunla bize verilmiş durumda. Ancak şu an Çevre ve Şehircilik Bakanlığının hazırladığı yeni bir iklim kanunu var ve bu kanunu bekliyoruz. İklim Kanununda tekrar piyasa işletmecisi tanımlanacak, Borsa İstanbul ya da EPIAŞ'ın işletmeci olacağı bekleniyor. Şu anki kanun hükmüne baktığımızda EPIAŞ görevli. Bu yüzden iş geliştirme faaliyetlerimizi bu ay sonu itibarıyla tamamlamış olacağız. Bundan sonra sizlerle oturup piyasa geliştirme çalışacağız. Yaptığımız tanımlamalar sizin de beklentileriniz ölçüsünde olacak.

'ÖNGÖRÜLEBİLİRLİĞE İHTİYACIMIZ VAR'

Avrupa Birliği krizi yönetirken bir plan çerçevesinde uzun vadeli perspektife de çok fazla dokunmadan bunu yapmaya çalışıyor. Avrupa piyasalarında şu anda en ucuz enerji bizde, ama gerçekten sağlıklı bir şekilde mi bu fiyat ortada çıkıyor. Bu sorunun cevabı bence son derece önemli. Buna cevap vermemiz gerekiyor çünkü geleceğimizden de çalıyor olduğunuz durumda biz ileride sıkıntıya sebebiyet verebilir mi diye aklımızda endişeler yok değil.

En çok ihtiyacımız olan şey öngörülebilirlik. Her şey her an değişirken piyasanın raydan çıkmaması, yolunda düzgün gitmesi için öngörülebilirliğe ihtiyacımız var. Bunları kurgulamak çok zor değil.

**Entek Elektrik Üretimi
A.Ş. Genel Müdürü Bilal
Tuğrul Kaya**

'BİZİ ZOR BİR YAZ BEKLİYOR'

Geçmişte de bir şekilde elektrik fiyatları baskılandı ve fiyatlar düşük tutularak işlemler yapıldı. Bu geleceğe dönük yapılan piyasa bozucu bir hamleydi. Çünkü, fiyat sinyalleri yeni yatırımların önünü açacak duruma geliyordu. Bugün Türkiye'de 2021 yılında hepimizin bildiği gibi enerji arzını karşılayamayacak duruma geldi. Bu hatalar geçmişte yapılan fiyat baskılamalarının sonunca ortaya çıktı. Bugünde geldiğimiz noktada ben artık bir baskılama olduğumu düşünmüyorum. Çünkü artık EÜAŞ'ın elinde onu kontrol edebilecek bir güç kalmadı. Hepimizin bildiği üzere arz talep kesintisi yaşanmıyor, arz ile talep çoğu saatte kesişmiyor, bu noktada da hiçbir baskı yok.

'SON YAPILAN DEĞİŞİKLİKLERLE BİRLİKTE SERBEST PİYASA CİDDİ BİR ŞEKİLDE DARBE ALDI'

Biz ETD olarak serbest ve liberal piyasayı savunan bir derneğiz. Son yapılan değişikliklerle birlikte serbest piyasanın ciddi bir şekilde darbe aldığını ve bu darbenin 6 ay ile sınırlı kalmayacağını öngörüyoruz. Referans olarak bakılan tüketici noktasında sosyal devlet mantığı yerine piyasadan bunu kapatma mantığına geldik. O yüzden bu ticaretinin önünü tıkayıcı bir hamle oldu. Bundan sonra 2023 işte emtia fiyatları ne zaman düzeler, dünya ne zaman kendi kendine normalleşmeye başlar bilmiyorum, biz de o zaman ticaret hayatımızda yeniden normalleşmeye başlarız diye düşünüyorum.

Keşke hepimizin imkanı olsa EPIAŞ'ın kurduğu vadeli elektrik piyasasında herkes işlem yapsa, doğru fiyatlar olsa ve yatırımcının önü açılrsa. Ama bunu yapmamız 1-2 sene içerisinde imkansız gibi görünüyor.

ETD Başkanı Burak Kuyan

2018'de gaz krizi yaşadık, o önemli santrallerin çoğu YEKDEM'deydi. YEKDEM'den çıkan santrallerin ticareti başlamıştı onu bununla öldürdük. Normalleşmeyi beklememiz ve görmemiz gerekiyor. Sadece Türkiye ve Çin'in değil, tüm dünyanın normalleşmesi gerekiyor. Yani başımızda bir savaş var. Bunun etkilerinin kısa vadede çözüleceğini düşünmüyorum. Etkilerin 2-3 senelik periyotlarda olacağını düşünüyorum. O yüzden bu süreçte de bizde normalleşme olacağını öngörüyoruz.

'ARZ SIKINTISININ 2023'TE DE DEVAM EDECEĞİNİ ÖNGÖRÜYÜZ'

2022 yazı nasıl geçecek diye baktığımızda aslında çok değişken var. Hava sıcaklığı, talep ve bir sürü belirsizlik var. Ama bizi zor bir yaz bekliyor. Çünkü geçen sene yaşanan arz sıkıntısının hala devam edeceğini ve 2023'te de bunun devam edeceğini öngörüyoruz. Geçen sene su yoktu, bu sene su var, ama konuşulduğunda 'o kadar da abartmayın' noktasında bir yaklaşım var.

'YENİDEN YATIRIM DÖNEMİNE GİRMEMİZ GEREKİYOR'

2016 yılından beri biz 45-50 dolar civarında elektrik fiyatları gözlemliyoruz. Geçen sene Ağustos ayına kadar bu böyleydi, bu da alışkanlık getirdi.

'KURULU GÜÇTE MUAZZAM BİR BÜYÜME VAR'

45-50 dolar yatırım yapmak için ideal seviyeler değil. Dolayısıyla o zaman belki müdahaleler olmasaydı şu anda bir yatırım dönemi görüyor olabilirdik ki baktığımız zaman Türkiye büyüyor, enerji talebi geçen sene yüzde 8 büyüdü. Enerji talebi daha da artarak devam edecek. Çünkü gerek demografik yapısı gerek bölgesel konumu, gerek insan, üretim artacak, enerji talebi artarak devam edecek. Dolayısıyla bizim net bir şekilde yeniden yatırım dönemine girmemiz gerektiğini düşünüyorum. Bu noktada eskiden sübvasyonlar olmasaydı şu an bu olmazdı. Dolayısıyla, piyasaya müdahale olursa arz güvenliği orta vadede sıkıntıya girer gibi bir konu ortaya çıkıyor. Son 10 yıla baktığımız zaman kurulu güçte muazzam bir büyüme var. 100 bin MW sınırını aştık. Dolayısıyla özellikle yenilenebilir santrallerin sayısı çok fazla. Aslında Avrupa'nın da yaşadığı bizim de gelecekte daha da çok yaşayacağımız en temel konu kurulu güçle beraber risk yönetimi olacak. Dolayısıyla eğer bir piyasanız yok ise yani çalışan bir piyasanız yokSA bu risk yönetimi çok zor hale geliyor.

'2023 İÇİN ŞU AN NE YAZIK Kİ BİR STRATEJİ YAPMAK MÜMKÜN GÖZÜKMÜYOR'

2023 için ne planlıyoruz? Önümüzdeki 1 yılı en azından planlayarak gitmeyi, üretimi hedge etmeyi temel strateji olarak belirleyen bir şirketiz. Dolayısıyla şu an Mart itibarıyla 1 megavat sabit fiyattan enerji ticareti olmadı piyasada. Bunun temelinde iki tane neden var? Bir tanesi, mevcut usul ve esaslarla beraber ikili anlaşmaların durumunun net olmaması. İkinci neden, bence daha çok önemli bir neden şu an herhangi bir üretici bu usul ve esaslar uygulamada olsa veya olmasa dahi sabit fiyattan bir enerji satışı yapmaz. Çünkü usul ve esaslar devreye girdiği anda kazanmadığı bir bedelden bir desteklemeye tabii olacağını bilecek. Dolayısıyla 2023 için şu an ne yazık ki şu aşamada bir strateji yapmak mümkün gözüküyor. Umutsuz olmamak lazım.

Burada şöyle bir dünya da var. Geçmiş dönemde de özellikle bence ticaretteki en büyük

Enerjisa Üretim Ticaret ve Enerji Çözümleri Genel Müdür Yardımcısı Yusuf İlimsever

problem bu senenin başına kadar özellikle, sanayi tüketicisinin spot endeksli elektrik tedarik etmesiydi. Dolayısıyla sabit fiyata olan talep düştü. O da piyasa hacmini negatif etkiliyordu. Şu anda da sanayicilerle konuşuyoruz. Onlardan sabit fiyat alım talebi geliyor, ama üreticiler artık satmak istemiyor. Belki bu piyasa yeniden başlar ve daha sağlıklı bir şekilde başlar, çünkü herkes bunun farkında; elektrik artık 45-50 dolar değil. 100-200'e çıkabilir veya 30'a düşebilir. Dolayısıyla risk yönetimi çok kritik. Net söylemek gerekirse, bizim kesin bir piyasaya ihtiyacımız var, ama belki biraz zamana da ihtiyacımız var.

'BAZI EMTİALARDA FARKLI VOLATİLİTE GÖREBİLİRİZ'

Tahminen Ağustos ayı gibi Avrupa'da gaz depoları dolduğu takdirde halen Rus gazı akıyorsa farklı bir gaz fiyatı da görebiliriz. Dolayısıyla her şey yukarı gibi görünüyor evet, ama aşağı düşürecek faktörler de var. Belki bu yazın sonuna doğru bazı emtialarda farklı volatilitelere görebiliriz. Kış için şu andan yorum yapmak ise çok zor. Arz güvenliği bakımından yıl için konuşursak geçen sene toplamda 330-340 TW Türkiye'nin elektrik talebi vardı. Muhtemelen bunu bu sene geçeceğiz. Dolayısıyla yazın arz güvenliğinde bir sıkıntı görmemiz olası. Bu durum rüzgara çok bağlı olacaktır. Umarım bu dönemi daha planlı atlarız.

Bir gaz kesintisi yaşadık, ama baktığımız zaman Türkiye'nin çok güçlü bir gaz altyapısı var. Hatta birçok Avrupa ülkesini kısındıracak seviyede bir gaz alt yapımız var ve bunu optimum şekilde kullanırsak belki kışı da bu seneden daha iyi geçirebiliriz.

'Enerji ticaretinde yenilenebilir enerji öne çıkacak'

ISTRAD 2022 kapsamında "Enerjinin Geleceği ve Ticaret" oturumu gerçekleştirildi. S2C Kurucusu ve Yönetici Ortağı Uğur Kılıç'ın moderatörlüğünü yaptığı oturumda Akxa Elektrik Genel Müdürü Murat Kirazlı, SmartPulse Genel Müdürü Önder Akar ve Solarçatı Kurucusu Utku Korkmaz konuşmacı olarak yer aldı.

'ENERJİ TİCARETİ YENİLENEBİLİR ODAKLI BİR ALAN OLUŞTURDU'

Genel ticaret açısından zor bir dönem. Gerek jeopolitik sorunlar gerekse de regülasyondaki değişiklikler sebebiyle bizim bildiğimiz enerji ticaretinin giderek azaldığı bir dönemden geçiyoruz. Farklı mecralara itiyor. Global trendlere de çok uzak değil. Türkiye özelinde baktığımızda müşteriyi dahil etmeyen enerji ticaretinde şu an aslında ana konu yenilenebilir enerjinin sisteme entegrasyonu konusuna gelmiş durumda. Buradaki ihtiyacın artarak devam edeceğini görmek de çok kolay. Elektrifikasyon bizi sistemde yenilenebilir enerji yatırımlarına ağırlık verilmesine doğru yönlendiriyor

Müşteriyi merkeze alan yeni ürün ve alanlar ayrı bir tartışma konusu olsa da Türkiye'de artan yenilenebilir ile birlikte enerji ticaretinin yenilenebilir odaklı bir alan oluşturduğunu görüyoruz. Yenilenebilir enerji ticareti önceki baz yük ticaretten farklı olarak daha sofistike ihtiyaçlar doğuruyor. Daha fazla analitiğin, çözümlerin içerisine girdiği, daha fazla kısa vadede gün içi ticaretinin önem kazandığı bir dönemi yaşıyoruz. Bundan sonra nasıl olacak diye baktığımızda elektrifikasyon bizi sistemde yenilenebilir enerji

yatırımlarına ağırlık verilmesine doğru yönlendiriyor. Bunu hepimiz görüyoruz.

"ÇÖZÜLMESİ GEREKEN EN BÜYÜK SÜREÇ, YENİLENEBİLİR ENERJİNİN GERÇEKTE DOĞRU BİR ŞEKİLDE YÖNETİLMESİ"

Önümüzde bulunan ve çözülmesi gereken en büyük süreç, yenilenebilir enerjinin gerçekten doğru bir şekilde yönetilmesi. Dengeleme açısından baktığımızda çok büyük dengeleme faaliyetlerinin, gün içi piyasasında otomatik yazılımlara olan ihtiyacın arttığını bu çerçevede aslında yeni bir ticaret dünyası oluştuğunu söyleyebiliriz. Lisanssız elektrik üretimi yönetmeliği kapsamında Türkiye'de binlerce santral kuruldu, kurulmaya da devam ediyor. Bu santrallerin hepsi birer elektrik oyuncusuna dönecekler. Bunların her birinin yönetilmesi aslında enerji ticaretinin yenilenebilir enerji ağırlıklı olarak ciddi bir yoğunluk oluşturacağını perçinleyen bir gelişme olarak karşımızda duruyor. Bu açıdan baktığımız zaman kısa vadede yenilenebilir enerji ticaretinin en temel

Akxa Elektrik Genel Müdürü Murat Kirazlı

büyüme alanı olduğunu görüyoruz. Burada tüketiciyi merkeze alan farklı gelişmeleri de tartışmak gerekir.

Yenilenebilir enerjinin entegrasyonunda 2 tane konuyu vurgulamak istiyorum. Birincisi analitik yetkinliklerin arttığı bir ticaret dünyası, ikincisi de çok dağınık kaynaklı santrallerin enerji ticaretinin birer oyuncusu olduğu ve yönetimin bir parçası olduğu süreç bizi bekliyor.

Bundan 10-15 yıl önce enerji yatırım birimleri vardı. Bunlar çok izole çalışıyorlardı. Her biri ayrıydı. Bugün baktığımız yerde tüketicinin rolü nedeniyle bu birimlerin iç içe geçtiğini görüyoruz. Artık tüketiciye yönelik lisanssız yatırımların, sanayi müşterileri için elektriğin nasıl alınıp satıldığının hizmet olarak sunulduğu bir dönemin içerisindeyiz. Artık bu tüketiciler elektrik piyasasının dinamiklerini öğrenip burada daha fazla aktif olmak istiyorlar. Adı konulmamış duvarların yıkıldığı bir dönem yaşıyoruz.

Batarya ile ilgili gelişmelere baktığımızda, finansman fizibilitesini görmemiz için bazı gelişmelere ihtiyacımız var. Burada oluşacak maliyetin önlenmesi için kullanılacak bataryalar hala çok fizibil görünmüyor. Bununla ilgili kapasitenin değerinin artırıldığı Avrupa'da çok başarılı örnekler var. Bunlar ülkemizde de gündeme gelip bataryayı şebeke, iletim seviyesi ölçeğinde fizibil hale getirebilir. O zamana kadar şu an çok ciddi bir piyasa riski taşıdığını, finansal olarak zaruretinin bulunmadığını söyleyebilirim. Bu esnekliğin değerine ilişkin çeşitli mekanizmalarla da bu fizibiliteler sağlanabilir.

'ELEKTRİK PİYASASINDAKİ OYUNCU SAYISINDA BÜYÜK BİR ARTIŞ OLACAK'

Elektrik piyasasının mantığına bakarsanız depolanamayan bir şeyin yönetilmesi için yapılmış bir mekanizma söz konusu. Burada aslında mekanizmanın özünde anlık çalışan bir tedarik zinciri mantığı var. Hiçbir emtiada ve malzemede öyle bir şey düşünmek mümkün bile değil. O anda talep ediyorsunuz, o anda üretiliyor ve o anda teslim ediliyor. Bütün mekanizma bunun üzerine kurulmuş. İnsanoğlu öyle bir mekanizma tasarlamış onun da adı 'Elektrik piyasası.' Bunu tasarlarken düşündüğü oyuncu sayısı belki bin belki on binler. Türkiye'de şu anda ortalama 2 bin civarında lisanslı oyuncu, 10 binin üstünde de lisanssız oyuncu var diyebiliriz. Ama Avrupa'nın çeşitli ülkelerinde lisanssız oyuncu olarak artık bunlar 10 milyona ulaşmış durumda. Yani elektrik piyasasındaki oyuncu sayısında büyük bir artış olacak. Aynı şekilde Türkiye'de de öyle. Lisanssız oyuncuların da piyasaya katılması ile birlikte çok yüksek bir oyuncu hacmi olacak. Bunun yanı sıra da bahsetmiş olduğumuz gibi tüketicilerin de çok aktif bir rol alacağı bir dünya geliyor.

Bugünün etkisine baktığımızda; dengelemeden bahsettik. Kısa vadeli enerji ticaretinden bahsettik bunu 10 yıl önce çok fazla gündeme getirmiyorduk. Herkes için çok gündem olan 'Gün İçi Elektrik Piyasası' kavramı 2015 yılından önce birçok ülkede yoktu. Büyük bir majör değişiklik oldu. Piyasada çok fazla değişken yenilenebilir enerji kaynağı devreye girmiş oldu. Bunun sayesinde bir zorunluluk olarak dengelemede de büyük bir zorluk ortaya çıktı. Bu zorlukları yönetmek için de 'Gün İçi Piyasası' gibi bir değişiklik oldu. Yapılan araştırmalarda dengesizlik maliyetinin artık herhangi bir oyuncu için göz ardı edilemeyecek bir noktaya geldiği görülüyor. Elektrik fiyatıyla neredeyse benzer seviyelerde bir dengesizlik maliyeti olan saatler söz konusu. Hal böyle olunca elektrik piyasası oyuncuları da kendilerini bu yeni dünyaya adapte etmek zorunda kalıyorlar. Bu konjonktürde nasıl oyuncular ortaya çıkacak aslında? Bir kere elektrik piyasası oyuncuları, mevcut lisanslı oyuncular, çok büyük enerji oyuncularından çıkıp daha kendini dijitalleştirilmiş, daha fazla analitik anlamda geliştirmiş oyuncular olacak. Tabii bunun tersi de olacak. Bir teknoloji şirketinin de enerji şirketine dönüştüğünü göreceğiz. Avrupa'da bunun örnekleri var.

Dijitalleşen enerji oyuncuları ile dijitalleşmeyen oyuncuları kıyasladığımızda, biz Smartpulse olarak enerji oyuncularına dijitalleşme imkanı sağlıyoruz. Dijitalleşmek zorunda mıyız? Biz yazılım tedarikçisi olarak şirketlere bu hizmeti sağlayarak

SmartPulse Genel Müdürü
Önder Akar

onların verimliliğini, gelirini arttırıcı faaliyetlerde bulunuyoruz. Enerji ticareti oyuncusu ne kadar dijitalleşmeli? Enerji ticareti o kadar kompleks hale geliyor ki artık bir yazılım kullanmak burada var olmak çok zor. Piyasada yapılan işlemlerin yüzde 60 ila 70'in otomatik yazılımlarla olduğunu görüyoruz. Bir hizmet sağlayıcısı o işe ne kadar odaklanmışsa o kadar iyi hizmet alırsınız. Bunun için gerçekten gece gündüz demeden 7/24 çalışan bir ekibimiz var. Sadece Türkiye değil İspanya ve Portekiz'de de faaliyet göstermeye başladık. Türkiye'den bir teknoloji firmasının çıkıp İspanya'da dünyanın en büyük enerji şirketlerine yazılım satabiliyor olması hepimiz için gurur duyulacak bir tablo diyebiliriz.

Dağıtım şirketlerinin yeni modellerdeki durumuna baktığımızda; çok sayıda yenilenebilir kapasitenin devreye girmesiyle birlikte şebekeye homojen olmayan bir yük biniyor. Tüketicilerin aktif rol alması, küçük tesislerin şebekeye bağlanması, dağıtık üretim yapısı gibi faktörler sebebiyle birtakım lokal dengeleme ihtiyaçları ortaya çıkacağını düşünüyorum. Çünkü elektrik piyasası kavramı iletim sistemi üzerinden tasarlanmış bir mekanizma. Şebekelerin kendi içerisinde de bir dünya oluşmaya başlıyor. O dünyanın içerisinde elektrikli arabalar, şarj istasyonları, çok sayıda güneş paneline sahip evler girdikçe puant talebi yönetmekle alakalı birtakım ihtiyaçlar doğacak. Yeni bir mecra lazım. Özellikle elektrik ticaretinde elektriğin kendisinin yanı sıra kapasitenin de ticaret edileceğini bunun da lokal dağıtım şirketleri ölçeğinde yapılacağını düşünüyorum. Böylece daha küçük enerji oyuncuları dağıtım şirketinin kendisine sunmuş olduğu birtakım esneklik kapasitesi imkanı elde edecek. Enerji piyasası buralara gelecek. O yüzden dağıtım şirketlerinin rolü ticari anlamda çok daha önemli bir yere gelecek diye düşünüyorum.

'ENERJİ ELEKTRİKTE BAŞLAYARAK BİR TÜKETİCİ İŞİNE DÖNÜŞÜYOR'

Enerji elektrikte, doğalgazda ve petrolde bir üretici işiydi. Ama artık enerji elektrikten başlayarak bir tüketici işine dönüşüyor. Yeni iş modellerinde de yavaş yavaş görmeye başlıyoruz. Son YEKA ihalelerinde ortaya çıkan yaklaşık 25-30 dolar mertebelerinde rakamları hepimiz biliyoruz. Ama son kullanıcı tarafında 140 dolarlar gibi rakamları yaşıyoruz. Bir tarafta 30 dolara elektrik üretmeye razı olan birileri, bir tarafta 140 dolara elektrik alan birileri var. Arada çok büyük fark ve burada yapılacak birçok iş var. Aslında şu anda birçok elektrik üreticisi şirketin bu tarafa doğru nasıl yöneldiğini yavaş yavaş görmeye başladık. Bununla ilgili örnekler var. Artık konvansiyonel elektrik üreticisi değil, dağıtık elektrik üreticisi veya son kullanıcıya çözüm sağlayıcı olarak yeni bir iş modeli var. Artık iş üretici olmaktan çıkıp tüketiciye geldiği noktada; rekabet olarak ve birbirine ölçek olarak denk olmayan şirketlerin birbiriyle rekabetini görmeye başlıyoruz. Bu nedenle dönüşüm çok ciddi iş modelleri doğuracak. Depolama da hayatımıza yakın zamanda ölçekli olarak giriyor olacak. Bugüne kadar konuşmadığımız ve arama motorunda bile çıkmayacak kavramlar da karşımıza çıkacak.

Geçtiğimiz haftalarda lisanssız elektrik üretimiyle ilgili gündeme gelen yönetmelik taslağından beklentilerden bir tanesi iletimden bağlı tüketiciler için aynı dağıtım bölgesinde olma zorunluluğunun kaldırılmasıydı. Bu beklenti taslakta karşılık bulmadı. Hem iletimden bağlı hem dağıtımdan bağlı tüketiciler için 5.1.h kapsamında bağlantı noktasının farklı olması. Bu arada 5.1.h aynı bağlantı noktasında da olabiliyor. İki farklı noktada olmak zorunda gibi de yanlış bir algı var. Son yönetmelik revizyonu ve yeni yönetmelik taslağıyla birlikte aynı ve farklı bağlantı noktası olmak üzere 2'ye ayrıldı. Bu farklı bağlantı noktasında da aynı dağıtım bölgesinde olma zorunluluğu devam

Solarçatı Kurucusu
Utku Korkmaz

ediyor. Bu sanıyorum alt yapısal bir durumdan kaynaklanıyor. Ama tüm piyasanın beklentisi net. Özellikle İstanbul'daki yüksek elektrik tüketimi gerçekleştiren sanayi ve ticarethanelerin beklentileri farklı dağıtım bölgelerinde bunu yapabilmeye özgürlüğü şeklinde. Malumunuz İstanbul'da yapılabilecek tarım dışı kısıtlı alan, arazi fiyatları, lisanssız santrallerde nakil hattıyla ilgili kamulaştırma yapılamaması sebebiyle tesis edecek kişilerin geçilecek her tekil araziden direk ve tel olarak ayrı ayrı muvafakatname alma gerekliliği İstanbul gibi bir coğrafyada işleri zorlaştırıyor. Tüm sektörün beklentisi özellikle İstanbul'da farklı bir dağıtım bölgesinde bunu yapılabilmesi. Bu aslında yüksek ışınımlı coğrafyalarda yaparak çok daha yüksek fizibiliteli yatırım yapma özgürlüğünü de beraberinde getiriyor olacak. Lisanssız Elektrik Üretim Yönetmeliği çok hızlı şekilde piyasaya adapte oluyor. Ümit ediyorum 5.1.h kapsamında yapılacak olanlar için de özgürlük sağlanacak.

Enerji verimliliği elektrik tüketicileri için verilen önemli hizmetlerden biriydi. Bu hizmet de gelecekte ESCO modelinde verilen hizmetlerden birisi olarak sağlanacak.

www.petroturk.com

ENERJİNİN HABER MERKEZİ

ENERJİ PİYASASI
7/24 CANLI YAYINDA

PT

Petroturk TV

ABONE OL

Enerji piyasalarına dair
en güncel video içerik ve
haberler
Petroturk TV Youtube
kanalımızda!

PETROTURK

 Petroturk TV Petroturk.com petroturkcom petroturkcom

SÜRDÜRÜLEBİLİR BİR GELECEK HEDEFİYLE
ENERJİ ÜRETİYORUZ

Türkiye’de GRI “Standards” kapsamında
sürdürülebilirlik raporu yayınlayan ilk enerji şirketiyiz.